

वायकेन्द्रोभास्वातिविरथितं
श्रीप्रशमरतिप्रकरणम् ।

नाभेयाद्याः सिद्धार्थराजसूनुयरमाश्वरमहेडाः ।	
पञ्च नव दश य, दशविधधर्मविधिविदो जयन्ति जिनाः	॥१॥
जिनसिद्धायार्योपाध्यायान् प्रणिपत्य सर्वसाधुंश्च ।	
प्रशमरतिस्थैर्यार्थं वक्ष्ये जिनशासनात्किञ्चित्	॥२॥
यद्यप्यनन्तगमपर्यायार्थहेतुनयशब्दरत्नाढ्यम् ।	
सर्वज्ञशासनपुरं प्रवेष्टुमबहुश्रुतेर्दुःखम्	॥३॥
श्रुतबुद्धिविभवपरिडीष्टाकस्तथाप्युभयशक्तिमवियन्त्य ।	
द्रमक एवावयवोऽष्टकमन्वेष्टुं तत्प्रवेशेषुः	॥४॥
बहुभिर्जिनवयनार्णवपारगतेः कविवृषैर्महामतिभिः ।	
पूर्वमनेकाः प्रथिताः प्रशमजननशास्त्रपद्धतयः	॥५॥
ताभ्यो विसृताः श्रुतवाक्यपुलाडिकाः प्रवयनाश्रिताः काश्चित् ।	
पारम्पर्यादुच्छ्रेषिकाः कृपणकेन संहृत्य	॥६॥
तद्भक्तिबलार्पितया मयाप्यविमलाल्पया स्वमतिशक्त्या ।	
प्रशमेष्टतयानुसृता विरागमार्गैकपट्टिकेयम्	॥७॥
यद्यप्यवगीतार्था न वा कठोरप्रकृष्टभावाथार्था ।	
सद्विभस्तथापि मय्यनुकम्पैकरसैरनुग्राह्याः	॥८॥
कोऽत्र निमित्तं वक्ष्यति निसर्गमतिमुनिपुण्ड्रोऽपि वाद्यन्यत ।	
दोषमलिनेऽपि सन्तो यद्गुणसारग्रहणदक्षाः	॥९॥
सद्विभः सुपरिगृहीतं यत्किञ्चिदपि प्रकाशतां याति।	
मलिनोऽपि यथा हरिणः प्रकाशते पूर्णयन्द्रस्थः	॥१०॥
बालस्य यथा वयनं काडलमपि शोभते पितृसकाशे ।	
तद्वत्सञ्जनमध्ये प्रलपितमपि सिद्धिमुपयाति	॥११॥
ये तीर्थकृतप्रणीता भावास्तदनन्तरैश्च परिकथिताः ।	
तेषां बहुशोऽप्यनुकीर्तनं भवति पुष्टिकरमेव	॥१२॥
यद्वद्विषयातार्थं मन्त्रपदे न पुनरुक्तदोषोऽस्ति ।	
तद्वद्रागविषयं पुनरुक्तमदृष्टमर्थपदम्	॥१३॥
यद्वद्वपयुक्तपूर्वमपि त्रैषण्यं सेव्यतेऽर्तिनाशाय ।	
तद्वद्रागार्तिहरं बहुशोऽप्यनुयोज्यमर्थपदम्	॥१४॥
वृत्त्यर्थं कर्म यथा तदेव लोकः पुनः पुनः कुरुते ।	
अेवं विरागवार्ताहेतुरपि पुनः पुनश्चिन्त्यः	॥१५॥
दृढतामुपैति वैराग्यभावेन येन येन भावेन ।	
तस्मिंस्तस्मिन् कार्यः कायमनोवाग्भिरभ्यासः	॥१६॥
माध्यस्थ्यं वैराग्यं विरागता शान्तिरुपशमः प्रशमः ।	
दोषक्षयः कषायविजयश्च वैराग्यपर्यायाः	॥१७॥
एष्यन् मूर्खो कामः स्नेहो गार्धं ममत्वमडमिनन्दः ।	
अभिलाष एत्यनेकानि रागपर्यायवयनानि	॥१८॥
एष्यां रोषो दोषो द्वेषः परिवादमत्सरासूयाः ।	
वैरप्रयण्डनाद्या नैके द्वेषस्य पर्यायाः	॥१९॥

रागद्वेषपरिगतो मिथ्यात्वोपहतकलुषया दृष्ट्या ।	
पञ्चास्रवमलबहुलार्त्तरोद्रतीव्राभिसन्धानः	॥२०॥
कार्याकार्यविनिश्चयसङ्कलेशविशुद्धिलक्षणैर्भूढः ।	
आहारभयपरिग्रहमैथुनसंज्ञाकलिग्रस्तः	॥२१॥
क्लिष्टाष्टकर्मबन्धनबद्धनिकायितगुरुर्गतिशतेषु ।	
जन्ममरणैरजसं बहुविधपरिवर्तनात्प्रान्तः	॥२२॥
दुःखसदस्रनिरन्तरगुरुभाराकान्तकर्षितः करुणः ।	
विषयसुभानुगततृषः कषायवक्तव्यतामेति	॥२३॥
स क्रोधमानमायालोभैरतिदुर्जयैः परामृष्टः ।	
प्राप्नोति याननर्थान् कस्तानुदेष्टुमपि शक्तः	॥२४॥
क्रोधात्प्रीतिविनाशं मानाद्विनयोपघातमाप्नोति ।	
शाठ्यात्प्रत्ययहानिं सर्वगुणविनाशनं लोभात्	॥२५॥
क्रोधः परितापकरः सर्वस्योद्वेगकारकः क्रोधः ।	
वैरानुषङ्गजनकः क्रोधः क्रोधः सुगतिहन्ता	॥२६॥
श्रुतशीलविनयसंभ्रूषणस्य धर्मार्थकामविघ्नस्य ।	
मानस्य कोडवकाशं मुहूर्तमपि पण्डितो दद्यात्	॥२७॥
मायाशीलः पुरुषो यद्यपि न करोति किञ्चिदपराधम् ।	
सर्पं धवाविश्वास्यो भवति तथाप्यात्मदोषहतः	॥२८॥
सर्वविनाशाश्रयिणः सर्वव्यसनैकराजमार्गस्य ।	
लोभस्य को मुभगतः क्षणमपि दुःखान्तरमुपेयात्	॥२९॥
अवं क्रोधो मानो माया लोभस्य दुःखहेतुत्वात् ।	
सत्त्वानां भवसंसारदुर्गमार्गप्रणेतारः	॥३०॥
ममकाराडङ्कारावेषां मूलं पदद्वयं भवति ।	
रागद्वेषावित्यपि तस्यैवान्यस्तु पर्यायः	॥३१॥
मायालोभकषायश्चेत्येतद्रागसंज्ञितं द्वन्द्वम् ।	
क्रोधो मानस्य पुनर्द्वेष इति समासनिर्दिष्टः	॥३२॥
मिथ्यादृष्ट्यविरमणप्रमादयोगास्तयोर्बलदृष्टम् ।	
तद्दुपगृहीतावष्टविधकर्मबन्धस्य हेतू तौ	॥३३॥
स ज्ञानदर्शनावरणवेद्यमोहायुषां तथा नाभ्यः ।	
गोत्रान्तराययोश्चेति कर्मबन्धोऽष्टधा भौलः	॥३४॥
पञ्चनवद्वयष्टाविंशतिकश्चतुःषट्कसप्तगुणभेदः ।	
द्विपञ्चभेद इति सप्तनवतिभेदास्तथोत्तरतः	॥३५॥
प्रकृतिरियमनेकविधा स्थित्यनुभावप्रदेशतस्तस्याः ।	
तीव्रो मन्दो मध्य इति भवति बन्धोदयविशेषः	॥३६॥
तत्र प्रदेशबन्धो योगात्तदनुभवानं कषायवशात् ।	
स्थितिपाकविशेषस्तस्य भवति लेश्याविशेषेण	॥३७॥
ताः कृष्णानीलकापोततैजसीपद्मशुक्लनामानः ।	
श्लेष इव वर्णबन्धस्य कर्मबन्धस्थितिविधात्र्यः	॥३८॥
कर्मादयाद् भवगतिर्भवगतिमूला शरीरनिवृत्तिः ।	
देहादिन्द्रियविषया विषयनिमित्ते य सुखदुःखे	॥३९॥

दुःखद्विद् सुखलिप्सुर्भोऽहान्धत्वाद्दृष्टगुणदोषः ।	
यां यां करोति येषां तथा तथा दुःखमादत्ते	॥४०॥
कलरिभित्तमधुरगान्धर्वतूर्ययोषिद्विभूषणरवादौः ।	
श्रोत्रावबद्धदृष्टयो हरिण एव विनाशमुपयाति	॥४१॥
गतिविभ्रमेङ्किगताकारहास्यलीलाकटाक्षविक्षिप्तः ।	
रूपावेशितयक्षुः शलभ एव विपद्यते विवशः	॥४२॥
स्नानाङ्गरागवर्तिकवर्षाकधूपाधिवासपटवासैः ।	
गन्धभ्रमितमनस्को मधुकर एव नाशमुपयाति	॥४३॥
मिष्टान्नपानमांसौदनान्निमधुररसविषयगृह्णात्मा ।	
गलयन्त्रपाशबद्धो भीन एव विनाशमुपयाति	॥४४॥
शयनासनसम्भाधनसुरतस्नानानुलेपनासक्तः ।	
स्पर्शव्याकुलितमतिर्गणेशेन्द्र एव अध्यते मूढः	॥४५॥
अेवमनेके दोषाः प्रणष्टशिष्टेष्टदृष्टियेषानाम् ।	
दुर्नियमितेन्द्रियाणां भवन्ति बाधाकरा बहुशः	॥४६॥
अेकैकविषयसङ्गाद्रागद्वेषातुरा विनष्टास्ते ।	
किं पुनरनियमितात्मा श्रवः पञ्चेन्द्रियवशात्तः	॥४७॥
न हि सोऽस्तीन्द्रियविषयो येनात्यस्तेन नित्यतृषितानि ।	
तृप्तिं प्राप्नुयुरक्षाण्यनेकमार्गप्रलीनानि	॥४८॥
कश्चिच्छुभोऽपि विषयः परिणामवशात्पुनर्भवत्यशुभः ।	
कश्चिदशुभोऽपि भूत्वा कालेन पुनः शुभीभवति	॥४९॥
कारणवशेन यद्यत् प्रयोजनं जायते यथा यत्र ।	
तेन तथा तं विषयं शुभमशुभं वा प्रकल्पयति	॥५०॥
अन्येषां यो विषयः स्वात्मिप्रायेण भवति तुष्टिकरः ।	
स्वमतिविकल्पाभिरतास्तमेव भूयो द्विषन्त्यन्ये	॥५१॥
तानेवार्थान्द्विषतस्तानेवार्थान्प्रलीयमानस्य ।	
निश्चयतोऽस्यानिष्टं न विद्यते किञ्चिद्विष्टं वा	॥५२॥
रागद्वेषोपहतस्य केवलं कर्मबन्ध अेवास्य ।	
नान्यः स्वल्पोऽपि गुणोऽस्ति यः परत्रेह य श्रेयान्	॥५३॥
यस्मिन्निन्द्रियविषये शुभमशुभं वा निवेशयति भावम् ।	
रक्तो वा द्विष्टो वा स बन्धहेतुर्भवति तस्य	॥५४॥
स्नेहाभ्यक्तशरीरस्य रेणुना श्लिष्यते यथा गात्रम् ।	
रागद्वेषकिंलस्य कर्मबन्धो भवत्येवम्	॥५५॥
अेवं रागद्वेषौ मोहा मिथ्यात्वमविरतिश्चैव ।	
अेभिः प्रमादयोगानुगैः समादीयते कर्म	॥५६॥
कर्मभयः संसारः संसारनिमित्तकं पुनर्दुःखम् ।	
तस्माद्रागद्वेषाद्यस्तु भवसन्ततेर्भूलम्	॥५७॥
अेतदोषमहासञ्चयजालं शक्यमप्रमत्तेन ।	
प्रशमस्थितेन धनमप्युद्वेष्टयितुं निरवशेषम्	॥५८॥
अस्य तु भूलनिबन्धं ज्ञात्वा तच्छेदनोद्यमपरस्य ।	
दर्शनयारित्रतपःस्वाध्यायध्यानयुक्तस्य	॥५९॥

प्राणवधानृतभाषणपरधनमैथुनममत्वविरतस्य ।	
नवकोटयुद्धगमशुद्धोऽष्टमात्रयात्राधिकारस्य	॥७०॥
जिनभाषितार्थसद्भावभाविनो विदितलोकतत्त्वस्य ।	
अष्टादशशीलाङ्गसहस्रधारणकृतप्रतिज्ञस्य	॥७१॥
परिणाममपूर्वमुपागतस्य शुभभावनाध्यवसितस्य ।	
अन्योऽन्यमुत्तरोत्तरविशेषमभिपश्यतः समये	॥७२॥
वैराग्यमार्गसम्प्रस्थितस्य संसारवासयकितस्य ।	
स्वद्वितीयाभिरतमतेः शुभेयमुत्पद्यते यिन्ता	॥७३॥
भवकोटीभिरसुखं मानुष्यं प्राप्य कः प्रमादो मे ।	
न य गतमायुर्भूयः प्रत्येत्यपि देवराजस्य	॥७४॥
आरोग्यायुर्बलसमुद्भयाश्रयला वीर्यमनियतं धर्मं ।	
तल्लब्ध्वा हितकार्यं मयोद्यमः सर्वथा कार्यः	॥७५॥
शास्त्रागमादृते न हितमस्ति न य शास्त्रमस्ति विनयमृतेः ।	
तस्माच्छास्त्रागमद्विष्णुना विनीतेन भवितव्यम्	॥७६॥
कुलरूपवयनयौवनधनमित्रैश्चर्यसम्पदपि पुंसाम् ।	
विनयप्रशमविहीना न शोभते निर्जलेव नदी	॥७७॥
न तथा सुमहार्थैरपि वस्त्राभरणैरलङ्कृतो भाति ।	
श्रुतशीलमूलनिकषो विनीतविनयो यथा भाति	॥७८॥
गुर्वयिन्ता यस्माच्छास्त्रारम्भा भवन्ति सर्वेऽपि ।	
तस्माद्गुर्वाराधनपरेण हितकाङ्क्षिणा भाव्यम्	॥७९॥
धन्यस्योपरि निपतत्यहितसमायरणधर्मनिर्वापी ।	
गुरुवदनमलयनिसृतो वयनसरसयन्दनस्पर्शः	॥८०॥
दृष्टप्रतिकारौ मातापितरौ स्वामी गुरुश्च लोकेऽस्मिन् ।	
तत्र गुरुरिहामुत्र य सुदुष्करतरप्रतीकारः	॥८१॥
विनयइलं शुश्रूषा गुरुशुश्रूषाइलं श्रुतज्ञानम् ।	
ज्ञानस्य इलं विरतिर्विरतिइलं याश्रवनिरोधः	॥८२॥
संवरइलं तपोबलमथ तपसो निर्जराइलं दृष्टम् ।	
तस्मात्क्रियानिवृत्तिः क्रियानिवृत्तेरयोगित्वम्	॥८३॥
योगनिरोधाद्भवसन्ततिक्षयः सन्ततिक्षयान्मोक्षः ।	
तस्मात्कल्याणानां सर्वेषां भाजनं विनयः	॥८४॥
विनयव्यपेतमनसो गुरुविद्वत्साधुपरिभवनशीलाः ।	
त्रुटिमात्रविषयसङ्गादृशरामरवन्निरुद्धिगनाः	॥८५॥
केचित्सातद्विरसातिगौरवात्साम्प्रतेक्षिणः पुरुषाः ।	
मोहात्समुद्रवायसवदामिषपरा विनश्यन्ति	॥८६॥
ते जात्यहेतुदृष्टान्तसिद्धमविरुद्धमजरमभयकरम् ।	
सर्वज्ञवाग्रसायनमुपनीतं नाभिनन्दन्ति	॥८७॥
यद्वत्कश्चित् क्षीरं मधुशर्करया सुसंस्कृतं हृद्यम् ।	
पित्तादितेन्द्रियत्वाद्वितथमतिर्मन्यते कटुकम्	॥८८॥
तद्वन्निश्चयमधुरमनुकम्पया सद्भिरभिहितं पथ्यम् ।	
तथ्यमवमन्यमाना रागद्वेषोदयोद्वृत्ताः	॥८९॥

જાતિકુલરૂપબલલાભબુદ્ધિવાલ્લભ્યકશ્રુતમદાન્ધાઃ ।	
કલીબાઃ પરત્ર ચેહ ચ હિતમપ્યર્થં ન પશ્યન્તિ	॥૮૦॥
જ્ઞાત્વા ભવપરિવર્તે જાતીનાં કોટિશતસહસ્ત્રેષુ ।	
હીનોત્તમમધ્યત્વં કો જાતિમદં બુધઃ કુર્યાત્	॥૮૧॥
નેકાજ્જાતિવિશેષાનિન્દ્રિયનિર્વૃત્તિપૂર્વકાન્સત્વાઃ ।	
કર્મવશાદ્ગચ્છન્ત્યત્ર કસ્ય કા શાશ્વતી જાતિઃ	॥૮૨॥
રુપબલશ્રુતમતિશીલવિભવપરિવર્જિતાંસ્તથા દૃષ્ટ્વા ।	
વિપુલકુલોત્પન્નાનપિ નન્તુ કુલમાનઃ પરિત્યાજ્યઃ	॥૮૩॥
યસ્યાશુદ્ધં શીલં પ્રયોજનં તસ્ય કિં કુલમદેન ।	
સ્વગુણાભ્યલઙ્કૃતસ્ય હિ કિં શીલવતઃ કુલમદેન	॥૮૪॥
કઃ શુકશોણિતસમુદ્ભવસ્ય સતતં ચયાપચયિકસ્ય ।	
રોગજરાપાશ્રયિણો મદાવકાશોઽસ્તિ રુપસ્ય	॥૮૫॥
નિત્યં પરિશીલનીયે ત્વઙ્માંસાચ્છાદિતે કલુષપૂર્ણે ।	
નિશ્ચયવિનાશધર્મિણિ રુપે મદકારણં કિં સ્યાત્	॥૮૬॥
બલસમુદિતોઽપિ યસ્માન્નરઃ ક્ષણેન વિબલત્વમુપયાતિ ।	
બલહીનોઽપિ ચ બલવાન્ સંસ્કારવશાત્પુનર્ભવતિ	॥૮૭॥
તસ્માદનિયતભાવં બલસ્ય સમ્યગ્વિભાવ્ય બુદ્ધિબલાત્ ।	
મૃત્યુબલે ચાબલતાં મદં ન કુર્યાદ્બલેનાપિ	॥૮૮॥
ઉદયોપશમનિમિત્તૌ લાભાલાભાવનિત્યકૌ મત્વા ।	
નાલાભે વૈકલ્યં ન ચ લાભે વિસ્મયઃ કાર્યઃ	॥૮૯॥
પરશક્ત્યભિપ્રસાદાત્મકેન કિચ્ચિદ્દુપભોગયોગ્યેન ।	
વિપુલેનાપિ યતિવૃષા લાભેન મદં ન ગચ્છન્તિ	॥૯૦॥
ગ્રહણોદ્ગ્રાહણનવકૃતિવિચારણાર્થાવધારણાદેષુ ।	
બુદ્ધ્યઙ્ગવિધિવિકલ્પેષ્વનન્તપર્યાયવૃદ્ધેષુ	॥૯૧॥
પૂર્વપુરુષસિંહાનાં વિજ્ઞાનાતિશયસાગરાનન્ત્યમ્ ।	
શ્રુત્વા સામ્પ્રતપુરુષાઃ કથં સ્વબુદ્ધ્યા મદં યાન્તિ	॥૯૨॥
દ્રમકૈરિવ ચાટુકર્મકમુપકારનિમિત્તકં પરજનસ્ય ।	
કૃત્વા યદ્બાલ્લભ્યકમવાપ્યતે કો મદસ્તેન	॥૯૩॥
ગર્વં પરપ્રસાદાત્મકેન વાલ્લભ્યકેન યઃ કુર્યાત્ ।	
તં વાલ્લભ્યકવિગમે શોકસમુદયઃ પરામૃશતિ	॥૯૪॥
માષતુષોપાખ્યાનં શ્રુતપર્યાયપ્રરુપણાં ચૈવ ।	
શ્રુત્વાતિવિસ્મયકરં ચ વિકરણં સ્થૂલભદ્રમુનેઃ	॥૯૫॥
સમ્પર્કોદ્યમસુલભં ચરણકરણસાધકં શ્રુતજ્ઞાનમ્ ।	
લબ્ધ્વા સર્વં મદહરં તેનૈવ મદઃ કથં કાર્યઃ	॥૯૬॥
એતેષુ મદસ્થાનેષુ નિશ્ચયે ન ચ ગુણોઽસ્તિ કશ્ચિદ્દપિ ।	
કેવલમુન્માદઃ સ્વહૃદયસ્ય સંસારવૃદ્ધિશ્ચ	॥૯૭॥
જાત્યાદિમદોન્મત્તઃ પિશાયવદભવતિ દુઃખિતશ્ચેહ ।	
જાત્યાદિહીનતાં પરભવે ચ નિઃસંશયં લભતે	॥૯૮॥
સર્વમદસ્થાનાનાં મૂલોદ્ઘાતાર્થિના સદા યતિના ।	
આત્મગુણૌરુત્કર્ષઃ પરપરિવાદશ્ચ સન્ત્યાજ્યઃ	॥૯૯॥

परपरिभवपरिवादादात्मोत्कर्षास्य अध्यते कर्म । नीचैर्गौत्रं प्रतिभवमनेकत्वकोटिदुर्मोयम्	॥१००॥
कर्मोदयनिर्वृत्तं हीनोत्तममध्यमं मनुष्याणाम् । तद्विधमेव तिरश्चां योनिविशेषान्तरविभक्तम्	॥१०१॥
देशकुलदेहविज्ञानायुर्बलभोगभूतिवैषम्यम् । दृष्ट्वा कथमिह विदुषां भवसंसारे रतिर्भवति	॥१०२॥
अपरिगणितगुणदोषः स्वपरोत्मयबाधको भवति यस्मात् । पञ्चेन्द्रियबलविबलो रागद्वेषोदयनिबद्धः	॥१०३॥
तस्माद्रागद्वेषत्यागे पञ्चेन्द्रियप्रशमने या शुभपरिणामावस्थितिहेतोर्यत्नेन घटितव्यम्	॥१०४॥
तत्कथमनिष्टविषयात्मिकाङ्क्षिणा भोगिना वियोगो वै । सुव्याकुलहृयेनापि निश्चयेनागमः कार्यः	॥१०५॥
आदावत्यभ्युदया मध्ये शृङ्गारहास्यदीप्तरसाः । निकषे विषयां भीमत्सकरुणालज्जालयप्रायाः	॥१०६॥
यद्यपि निषेव्यमाणा मनसः परितुष्टिकारका विषयाः । किंपाकङ्कलादनवद् भवन्ति पश्यादतिदुरन्ताः	॥१०७॥
यद्व्यष्टाकाष्टादशमत्रं बहुभक्ष्यपेयवत्स्वाद् । विषसंयुक्तं भुक्तं विपाककाले विनाशयति	॥१०८॥
तद्वदुपयारसम्भृतरम्यकरागरससेविता विषयाः । भवशतपरम्परास्वपि दुःखविपाकानुबन्धकराः	॥१०९॥
अपि पश्यतां समक्षं नियतमनियतं पदे पदे मरणात् । येषां विषयेषु रतिर्भवति न तान्मानुषान् गणयेत्	॥११०॥
विषयपरिणामनियमो मनोऽनुकूलविषयेष्वनुप्रेक्ष्य । द्विगुणोऽपि य नित्यमनुग्रोऽनवद्यस्य सञ्चिन्त्यः	॥१११॥
धृति गुणदोषविपर्यासदर्शनाद्विषयमूर्च्छितो ह्यात्मा । भवपरिवर्तनभिरुभिरायारमवेक्ष्यः परिरक्ष्यः	॥११२॥
सम्यक्त्वज्ञानचारित्रतपोवीर्यात्मको जिनैः प्रोक्तः । पञ्चविधोऽयं विधिवत्साध्वारः समनुगम्यः	॥११३॥
षड्गुणवकाययतना लौकिकसन्तानगौरवत्यागः । शीतोष्णादिपरीषदविजयः सम्यक्त्वमविकम्प्यम्	॥११४॥
संसाराद्दुद्वेगः क्षपणोपायस्य कर्मणां निपुणः । वैयावृत्योद्योगः तपोविधिर्योषितां त्यागः	॥११५॥
विधिना भैक्ष्यग्रहणं स्त्रीपशुपण्डकविवर्जिता शय्या । धर्याभाषाम्बरभाजनैषणावग्रहाः शुद्धाः	॥११६॥
स्थाननिषद्याव्युत्सर्गशब्दरुपक्रियाः परान्योऽन्या । पञ्चमहाप्रतदाढ्यं विमुक्तता सर्वसङ्गेभ्यः	॥११७॥
साध्वारः भव्यमष्टादशपदसहस्रपरिपठितः । सम्यगनुपात्यमानो रागादीन्मूलतो हन्ति	॥११८॥
आयाराध्ययनोक्तार्थभावनायरणगुप्तहृदयस्या । न तदस्ति कालविवरं यत्र क्वयनाभिभवनं स्यात्	॥११९॥

पैशाचिकमाभ्यां श्रुत्वा गोपायनं य कुलवध्वाः।	
संयमयोगैरात्मा निरन्तरं व्यापृतः कार्यः	॥१२०॥
क्षणाविपरिणामधर्मा मर्त्यानामृद्धिसमुदयाः सर्वे।	
सर्वे य शोकजनकाः संयोगा विप्रयोगान्ताः	॥१२१॥
भोगसुभैः किमनित्यैर्भयबहुलैः काङ्क्षितैः परायतैः।	
नित्यमभयमात्मस्थं प्रशमसुभं तत्र यतितव्यम्	॥१२२॥
यावत्स्वविषयलिप्सोरडक्षसमूहस्य चेष्टयते तुष्टौ।	
तावत्तस्यैव जये वरतरमशकं कृतो यत्नः	॥१२३॥
यत्सर्वविषयकाङ्क्षोद्धृत्वं सुभं प्राप्यते सरागेषा।	
तदनन्तकोटिगुणितं मुधैव लभते विगतरागः	॥१२४॥
छष्टवियोगाप्रियसम्प्रयोगकाङ्क्षासमुद्धृत्वं द्युःखम्।	
प्राप्नोति यत्सरागो न संस्पृशति तद्विगतरागः	॥१२५॥
प्रशमितवेदकषायस्य हास्यरत्यरतिशोकनिम्नतस्या।	
भयकुत्सानिरम्बित्वस्य यत्सुभं तत्कृतोऽन्येषाम्	॥१२६॥
सम्यग्दृष्टिर्ज्ञानी ध्यानतपोबलयुतोऽप्यनुपशान्तः।	
तं लभते न गुणं यं प्रशमगुणमुपासितो लभते	॥१२७॥
नैवास्ति राजराजस्य तत्सुभं नैव देवराजस्य।	
यत्सुभमिदं साधोर्लोकव्यापाररहितस्य	॥१२८॥
सन्त्यज्य लोकयिन्तामात्मपरिज्ञानयिन्तनेऽभिरतः।	
शितलोत्तरोषमदनः सुभमास्ते निर्जरः साधुः	॥१२९॥
या येऽलोकवार्ता शरीरवार्ता तपस्विनां या या	
सद्धर्मयशवार्तानिमित्तकं तद्द्वयमपीष्टम्	॥१३०॥
लोकः भ्रष्टाधारः सर्वेषां भ्रष्टारिणां यस्मात्।	
तस्माल्लोकविरुद्धं धर्मविरुद्धं य सन्त्याज्यम्	॥१३१॥
देलो नासाधनको लोकाधिनानि साधनान्यस्या।	
सद्धर्मानुपरोधात्तस्माल्लोकोऽभिगमनीयः	॥१३२॥
दोषेषानुपकारी भवति परो येन येन विद्विष्टः।	
स्वयमपि तद्दोषपदं सदा प्रयत्नेन परिहार्यम्	॥१३३॥
पिण्डेषानिरुक्तः कल्याणकल्याणस्य यो विधिः सूत्रे।	
ग्रहणोपभोगनियतस्य तेन नैवाऽऽमयभयं स्यात्	॥१३४॥
प्रणालेपाक्षोपाङ्गवदसङ्गयोगत्वरमात्रयार्थम्।	
पन्नग एवाभ्यवहरेद्द्वारं पुत्रपलवस्य	॥१३५॥
गुणवदमूर्च्छितमनसा तद्विपरीतमपि याप्रदृष्टेना	
दारुपमधृतिर्भवात् कल्याणमास्वाद्यमास्वाद्यम्	॥१३६॥
कालं क्षेत्रं मात्रां सात्त्वं द्रव्यगुरुलाघवं स्वबलम्।	
ज्ञात्वा योऽभ्यवहार्यं लुङ्क्ते किं तेषैस्तस्य	॥१३७॥
पिण्डः शय्या वस्त्रैषणादि पात्रैषणादि यस्यान्यत्।	
कल्याणकल्याणं सद्धर्मद्वैतरक्षानिमित्तोत्कम्	॥१३८॥
कल्याणकल्याणविधिज्ञः संविग्नसहायको विनीतात्मा।	
दोषमदिनेऽपि लोके प्रविहरति मुनिर्निरुपलेपः	॥१३९॥

यद्वत्पङ्ककाधारमपि पङ्कजं नोपदिष्यते तेना धर्मोपकरणधृतवपुरपि साधुरलेपकस्तद्वत्	॥१४०॥
यद्वत्तुरगः सत्स्वप्यात्मरक्षाविभूषणेष्वनभिषत्कः। तद्वद्दुपग्रहवानपि न सङ्गमुपयाति निर्ग्रन्थः	॥१४१॥
ग्रन्थः कर्माष्टविधं मिथ्यात्वाविरतिदृष्टयोगाश्या तज्जयतेतोरशठं संयतते यः स निर्ग्रन्थः	॥१४२॥
यज्ज्ञानशीलतपसामुपग्रहं निग्रहं य द्रोषाणाम्। कल्पयति निश्चये यत्तत्कल्प्यमकल्प्यमवशेषम् (-शिष्टम्?)	॥१४३॥
यत्पुनरुपघातकरं सम्यक्त्वज्ञानशीलयोगानाम्। तत्कल्प्यमप्यकल्प्यं प्रवचनकुत्साकरं यस्य	॥१४४॥
किञ्चिच्छुद्धं कल्प्यमकल्प्यं स्यात्स्यादकल्प्यमपि कल्प्यम्। पिण्डः शय्या वस्त्रं पात्रं वा भेषजघ्नं वा	॥१४५॥
देशं कालं पुरुषमवस्थामुपयोगशुद्धपरिणामान्। प्रसमीक्ष्य भवति कल्प्यं नैकान्तात्कल्पते कल्प्यम्	॥१४६॥
तच्चिन्त्यं तद्भाष्यं तत्कार्यं भवति सर्वथा यतिना। नात्मपरोभयबाधकमिह यत्परतश्च सर्वाद्धम्	॥१४७॥
सवार्थेष्विन्द्रियसङ्गतेषु वैराग्यमार्गविघ्नेषु। परिसङ्ख्यानं कार्यं कार्यं परमिच्छता नियतम्	॥१४८॥
भावयितव्यमडनित्यत्वमशरणात्वं तथैकताडन्यत्वे। अशुचित्वं संसारः कर्मास्रवसंवरविधिश्च	॥१४९॥
निर्जरणलोकविस्तरधर्मस्वाप्याततत्त्वचिन्ताश्या बोधेः सुदुर्लभत्वं य भावनी द्वादश विशुद्धाः	॥१५०॥
छष्टजनसंप्रयोगद्विविषयसुभसंपदस्तथारोग्यम्। द्वेषश्च यौवनं जिवितं य सर्वाण्यनित्यानि	॥१५१॥
जन्मजरामरणभयैरभिद्रुते व्याधिवेदनाग्रस्ते। जिनवरवयनादन्यत्र नास्ति शरणं क्वचिद्लोके	॥१५२॥
अकस्य जन्ममरणो गतयश्च शुभाशुभा भवावर्ते। तस्मादाकालिकहितमेकेनैवात्मनः कार्यम्	॥१५३॥
अन्योऽहं स्वजनात्परिजनाश्च विभवाश्चरीरकाश्चेति। यस्य नियता भतिरियं न बाधते तं हि शोककलिः	॥१५४॥
अशुचिकरणसामर्थ्याद्वाद्युत्तरकारणाशुचित्वाश्या। द्वेषस्याशुचिभावः स्थाने स्थाने भवति चिन्त्यः	॥१५५॥
माता भूत्वा द्रुहिता भगिनी भार्या य भवति संसारे। प्रजति सुतः पितृतां भ्रातृतां पुनः शत्रुतां यैव	॥१५६॥
मिथ्यादृष्टेरविरतः प्रमादवान् यः कषायदृष्टरुचिः। तस्य तथाश्रवकर्मणि यतेत तन्निग्रहे तस्मात्	॥१५७॥
या पुण्यपापयोरग्रहणो वाक्कायमानसी वृत्तिः। सुसमाहितो हितः संवरो वरददेशितश्चिन्त्यः	॥१५८॥
यद्वद्विशोषणाद्दुपयितोऽपि यत्नेन ज्यते द्रोषः। तद्वत्कर्मोपयितं निर्जरयति संवृतस्तपसा	॥१५९॥

લોકસ્યાધસ્તિર્યગ્વિચિન્તયેદ્ધર્મમપિ ચ બાહ્યમ્।	
સર્વત્ર જન્મમરણે રુપિદ્રવ્યોપયોગાંશ્ચ	॥૧૬૦॥
ધર્મોઽયં સ્વાખ્યાતો જગદ્ધિતાર્થ જિનૈર્જિતારિગણૈઃ।	
યેઽત્ર રતાસ્તે સંસારસાગરં લીલયોત્તીર્ણાઃ	॥૧૬૧॥
માનુષ્યકર્મભૂમ્યાર્યદેશકુલકલ્પતાયુરુપલબ્ધૌ।	
શ્રદ્ધાકથકશ્રવણેષુ સત્સ્વપિ સુદુર્લભા બોધિઃ	॥૧૬૨॥
તાં દુર્લભાં ભવશતૈર્લબ્ધ્વાઽપ્યતિદુર્લભા પુનર્વિરતિઃ।	
મોહાદ્રાગાત્કાપથવિલોકનાદ્ગૌરવવશાચ્ચ	॥૧૬૩॥
તત્પ્રાપ્ય વિરતિરત્નં વિરાગમાર્ગવિજયો દુરધિગમ્યઃ।	
ઇન્દ્રિયકષાયગૌરવપરીષદસપત્નવિધુરેણ	॥૧૬૪॥
તસ્માત્પરીષદેન્દ્રિયગૌરવગણનાયકાન્કષાયરિપૂન્।	
ક્ષાન્તિબલમાર્દવાર્જવસન્તોષૈઃ સાધયેદ્વીરઃ	॥૧૬૫॥
સચ્ચિન્ત્ય કષાયાણામુદ્યનિમિત્તમુપશાન્તિહેતું ચ।	
ત્રિકરણશુદ્ધમપિ તયોઃ પરિહારસેવને કાર્યે	॥૧૬૬॥
સેવ્યઃ ક્ષાન્તિર્માર્દવમાર્જવશૌચે ચ સંયમત્યાગૌ।	
સત્યતપો બ્રહ્માકિઞ્ચન્યાનીત્યેષ ધર્મવિધિઃ	॥૧૬૭॥
ધર્મસ્ય દયા મૂલં ન ચાક્ષમાવાન્ દયાં સમાદત્તે।	
તસ્માદ્યઃ ક્ષાન્તિપરઃ સ સાધયત્યુત્તમં ધર્મમ્	॥૧૬૮॥
વિનયાયત્તાશ્ચ ગુણાઃ સર્વે વિનયશ્ચ માર્દવાયત્તઃ।	
યસ્મિન્માર્દવમખિલં સ સર્વગુણભાક્ત્વમાપ્નોતિ	॥૧૬૯॥
નાઽનાર્જવો વિશુદ્ધ્યતિ ન ધર્મમારાધયત્યશુદ્ધાત્મા	
ધર્માદૃતે ન મોક્ષો મોક્ષાત્પરમં સુખં નાન્યત્	॥૧૭૦॥
યદ્રવ્યોપકરણભક્તપાનદેહાધિકારકં શૌચમ્।	
તદ્ભવતિ ભાવશૌચાનુપરોધાદત્નતઃ કાર્યમ્	॥૧૭૧॥
પચ્યાસવાદ્ધિરમણં પચ્યેન્દ્રિયનિગ્રહઃ કષાયજયઃ।	
દૃષ્ટત્રયવિરતિશ્ચેતિ સંયમઃ સપ્તદશભેદઃ	॥૧૭૨॥
બાન્ધવધનેન્દ્રિયસુખત્યાગત્યક્તભયવિગ્રહઃ સાધુઃ।	
ત્યક્તાત્મા નિર્ગન્થસ્ત્યક્તાહંકારમમકારઃ	॥૧૭૩॥
અવિસંવાદનયોગઃ કાયમનોવા ગજિહ્મતા ચૈવા	
સત્યં ચતુર્વિધં તચ્ચ જિનવરમતેઽસ્તિ નાન્યત્ર	॥૧૭૪॥
અનશનમૂનોદરતા વૃત્તેઃ સંક્ષેપણં રસત્યાગઃ।	
કાયક્લેશઃ સંલીનતેતિ બાહ્યં તપઃ પ્રોક્તમ્	॥૧૭૫॥
પ્રાયશ્ચિત્તધ્યાને વૈયાવૃત્યવિનયાવથોત્સર્ગઃ।	
સ્વાધ્યાય ઇતિ તપઃ ષટ્પ્રકારમાભ્યતરં ભવતિ	॥૧૭૬॥
દિવ્યાત્કામરતિસુખાત્ત્રિવિધં ત્રિવિધેન વિરતિરિતિ નવકં।	
ઔદારિકાદપિ તથા તદ્ બ્રહ્માષ્ટાદશવિકલ્પમ્	॥૧૭૭॥
અધ્યાત્મવિદો મૂર્ચ્છાં પરિગ્રહં વર્ણયન્તિ નિશ્ચયતઃ।	
તસ્માદ્વૈરાગ્યેપ્સોરાકિઞ્ચન્યં પરો ધર્મઃ	॥૧૭૮॥
દશવિધધર્માનુષ્ઠાયિનઃ સદા રાગદ્વેષમોહાનામ્।	
દૃઢરૂઢધનાનામપિ ભવત્યુપશમોઽલ્પકાલેન	॥૧૭૯॥

ममकाराडङ्कारत्यागादतिदुर्जयोद्धतप्रबलान्। उन्ति परीषडगौरवकषायदण्डेन्द्रियव्यूहान्	॥१८०॥
प्रवयनभक्तिः श्रुतसम्पदुद्यमो व्यतिकरश्च संविग्नैः। वैराग्यमार्गसद्भावभावधीस्थैर्यजनकानि	॥१८१॥
आक्षेपणीं विक्षेपणीं विमार्गबाधनसमर्थविन्यासां। श्रोतृजनश्रोत्रमनःप्रसादजननीं यथा जननीम्	॥१८२॥
संवेदनीं य निर्वेदनीं य धर्म्यां कथां सदा कुर्यात्। स्त्रीभक्तयौरजनपदकथाश्च दूरात्परित्याज्याः	॥१८३॥
यावत्परगुणदोषपरिकीर्तने व्यापृतं मनो भवति। तावद्धरं विशुद्धे ध्याने व्यग्रं मनः कर्तुम्	॥१८४॥
शास्त्राध्ययने याध्यापने य सज्जिन्तने तथात्मनि या धर्मकथने य सततं यत्नः सर्वात्मना कार्यः	॥१८५॥
शास्विति वाग्विधिविद्विभर्धातुः पापठयतेऽनुशिष्टयर्थः। त्रैडिति य पालनार्थे विनिश्चितः सर्वशब्दविद्वाम्	॥१८६॥
यस्मारागद्वेषोद्धतयित्तान् समनुशास्ति सद्धर्मो। सन्त्रायते य द्रुःभाशशास्त्रमिति निरुच्यते सद्धिभिः	॥१८७॥
शासनसामर्थ्येन तु सन्त्राशाबलेन यानवद्येन। युक्तं यत्तच्छास्त्रं तस्यैतत्सर्वविद्वयनम्	॥१८८॥
श्रुवाऽश्रुवाः पुण्यं पापास्रवसंवराः सनिर्जरणाः। बन्धो मोक्षश्चैते सम्यक् चिन्त्या नव पदार्थाः	॥१८९॥
श्रुवा मुक्ताः संसारिणश्च संसारिणस्त्वनेकविधाः। लक्षणतो विज्ञेया द्वित्रियतुःपञ्चषट्भेदाः	॥१९०॥
द्विविधाश्चरायराभ्यास्त्रिविधाः स्त्रीपुंनपुंसका ज्ञेयाः। नारकतिर्यग्मानुषदेवाश्चतुर्विधाः प्रोक्ताः	॥१९१॥
पञ्चविधास्त्वेकद्वित्रियतुःपञ्चेन्द्रियास्तु निर्दिष्टाः। क्षित्यम्बुवस्निपवनतरवस्त्रसाश्चेति षट्भेदाः	॥१९२॥
अवमनेकविधानामेकैको विधिरनन्तपर्यायः। प्रोक्तः स्थित्यवगाडज्ञानदर्शनाद्विपर्यायैः	॥१९३॥
सामान्यं भद्रं लक्षणमुपयोगो भवति सर्वश्रवानाम्। साकारोऽनाकारश्च सोऽष्टभेदश्चतुर्धा य	॥१९४॥
ज्ञानाज्ञाने पञ्चत्रिविकल्पे सोऽष्टधा तु साकारः। यक्षुरयक्षुरवधिकेवलद्विषयस्त्वनाकारः	॥१९५॥
भावा भवन्ति श्रवस्यौद्यिकः पारिणाभिकश्चैवा औपशमिकः क्षयोत्थः क्षयोपशमजश्च पञ्चैते	॥१९६॥
ते यैकविंशतित्रिद्विवाष्टादशविधाश्च विज्ञेयाः। षष्ठश्च सान्निपातिक इत्यन्यः पञ्चदशभेदः	॥१९७॥
अभिर्भावैः स्थानं गतिमिन्द्रियसंपदः सुषं द्रुःभम्। सम्प्राप्नोतीत्यात्मा सोऽष्टविकल्पः समासेन	॥१९८॥
द्रव्यं कषाययोगा-वुपयोगो ज्ञानदर्शने येति। यारित्रं वीर्यं ये-त्यष्टविधा मार्गशा तस्य	॥१९९॥

शुवाशुवानां द्रव्यात्मा सकषायिषां कषायात्मा।	
योगः सयोगिनां पुनरुपयोगः सर्वशुवानाम्	॥२००॥
ज्ञानं सम्यग्दृष्टेर्दर्शनमथ भवति सर्वशुवानाम्।	
यारित्रं विरतानां तु सर्वसंसारिषां वीर्यम्	॥२०१॥
द्रव्यात्मेत्युपयारः सर्वद्रव्येषु नयविशेषेण।	
आत्मादेशाद्वात्मा भवत्यनात्मा परादेशात्	॥२०२॥
अेवं संयोगाल्पबहुत्वाद्यैर्नैकशः स परिभृग्यः।	
शुवस्यैतत्सर्वं स्वतत्त्वमिह लक्षणैर्दृष्टम्	॥२०३॥
उत्पादविगमनित्यत्वलक्षणं यत्तदस्ति सर्वमपि।	
सदसद्वा भवतीत्यन्यथार्पितानर्पितविशेषात्	॥२०४॥
योऽर्थो यस्मिन्नात्तु साम्प्रतकाले य दृश्यते तत्र।	
तेनोत्पादस्तस्य विगमस्तु तस्माद्विपर्यासः	॥२०५॥
साम्प्रतकाले यानागते य यो यस्य भवति सम्बन्धी।	
तेनाविगमस्तस्येति स नित्यस्तेन भावेन	॥२०६॥
धर्माधर्माकाशानि पुद्गलाः काल अेव याऽशुवाः।	
पुद्गलवर्जमरुपं तु इपिषाः पुद्गला प्रोक्ताः	॥२०७॥
द्व्यादिप्रदेशवन्तो यावदनन्तप्रदेशिकाः स्कन्धाः।	
परमाणुरप्रदेशो वर्णादिगुणेषु भजनीयः	॥२०८॥
भावे धर्माधर्माभरकालाः पारिणामिके ज्ञेयाः।	
उदयपरिणामि इपं तु सर्वभावानुगा शुवाः	॥२०९॥
शुवाशुवा द्रव्यमिति षड्विधं भवति लोकपुरुषोऽयम्।	
वैशाभस्थानस्थः पुरुष एव कटिस्थकरयुग्मः	॥२१०॥
तत्राधोमुभमल्लकसंस्थानं वर्णयन्त्यधोलोकम्।	
स्थालमिव य तिर्यग्लोकमूर्ध्वमथ मल्लकसमुद्रम्	॥२११॥
सप्तविधोऽधोलोकस्तिर्यग्लोको भवत्यनेकविधः।	
पञ्चदशविधानः पुन-इर्ध्वलोकः समासेन	॥२१२॥
लोकालोकव्यापकमाकाशं मर्त्यलौकिकः कालः।	
लोकव्यापि यतुष्टयमवशेषं त्वेकशुवो वा	॥२१३॥
धर्माधर्माकाशान्येकैकमतः परं त्रिकमनन्तम्।	
कालं विनास्तिकाया शुवमृते याभ्यर्कृषि	॥२१४॥
धर्मो गतिस्थितिमतां द्रव्याणां गत्युपग्रहविधात्।	
स्थित्युपकर्ताऽधर्मोऽवकाशदानोपकृद्गगनम्	॥२१५॥
स्पर्शरसगन्धवर्णाः शब्दो बन्धश्च सूक्ष्मता स्थौल्यम्।	
संस्थानं भेदतमश्रयायोद्योतातपश्येति	॥२१६॥
कर्मशरीरमनोवाग्वियेष्टितोऽश्र्वासद्दुःखसुखदाः स्युः।	
शुवितमरणोपग्रहकराश्च संसारिषाः स्कन्धाः	॥२१७॥
परिणामवर्तनाविधिपरापरत्वगुणलक्षणाः कालः।	
सम्यक्त्वज्ञानयारित्र वीर्यशिक्षागुणा शुवाः	॥२१८॥
पुद्गलकर्म शुभं यत्तत्पुण्यमिति जिनशासने दृष्टम्।	
यदशुभमथ तत्पापमिति भवति सर्वज्ञनिर्दिष्टम्	॥२१९॥

योगः शुद्धः पुण्याश्रवस्तु पापस्य तद्विपर्यासः।	
वाक्कायमनोगुप्तिर्निराश्रवः संवरस्तूक्तः	॥२२०॥
संवृततपउपधानात्तु निर्जरा कर्मसन्ततिबन्धः।	
बन्धवियोगो मोक्षस्त्विति संक्षेपान्नवपदार्थाः	॥२२१॥
अतेष्वध्यसायो योऽर्थेषु विनिश्चयेन तत्त्वमिति।	
सम्यग्दर्शनमेतत्तु तन्निसर्गादधिगमाद्वा	॥२२२॥
शिक्षागमोपदेशश्रवणान्येकार्थिकान्यधिगमस्य।	
अेकार्थः परिणामो भवति निसर्गः स्वभावश्चः	॥२२३॥
अेतत्सम्यग्दर्शनमनधिगमविपर्ययौ तु मिथ्यात्वम्।	
ज्ञानमथ पञ्चभेदं तत्प्रत्यक्षं परोक्षं य	॥२२४॥
तत्र परोक्षं द्विविधं श्रुतमात्मिनिबोधिकं य विज्ञेयम्।	
प्रत्यक्षं त्ववधिमनःपर्यायौ केवलं येति	॥२२५॥
अेषामुत्तरभेदविषयाद्विभिर्भवति विस्तराधिगमः।	
अेकादीन्येकस्मिन् भाज्यानि त्वायतुर्त्य ऽति	॥२२६॥
सम्यग्दृष्टेर्ज्ञानं सम्यग्ज्ञानमिति नियमतः सिद्धम्।	
आद्यत्रयमज्ञानमपि भवति मिथ्यात्वसंयुक्तम्	॥२२७॥
सामायिकमित्याद्यं छेदोपस्थापनं द्वितीयं तु।	
परिहारविशुद्धिः सूक्ष्मसम्परायं यथाप्यातम्	॥२२८॥
ऽत्येतत्पञ्चविधं यारित्रं मोक्षसाधनं प्रवरम्।	
नेकैरनुयोगनयप्रमाणागार्गैः समनुगम्यम्	॥२२९॥
सम्यक्त्वज्ञानयारित्रसम्पदः साधनानि मोक्षस्य।	
तास्वेकतराभावेऽपि मोक्षमार्गोऽप्यसिद्धिकरः	॥२३०॥
पूर्वद्वयसम्पद्यपि तेषां लजनीयमुत्तरं भवति।	
पूर्वद्वयलाभः पुनरुत्तरलाभे भवति सिद्धः	॥२३१॥
धर्मावश्यकयोगेषु भावितात्मा प्रमादपरिवर्त्ति।	
सम्यक्त्वज्ञानयारित्राणामाराधको भवति	॥२३२॥
आराधनास्तु तेषां तिस्त्रस्तु जघन्यमध्यमोत्कृष्टाः।	
जन्मभिरष्टत्र्यैकैः सिध्यन्त्याराधकास्तासाम्	॥२३३॥
तासामाराधनतत्परेश तेष्वेव भवति यतितव्यम्।	
यतिना तत्परजिनत्पुत्रपुत्रसमाधिकरणेन	॥२३४॥
स्वगुणाभ्यासरतमतेः परवृत्तान्तान्धमूकबधिरस्या	
मदमदनमोहमत्सररोषविषादैरधृष्यस्य	॥२३५॥
प्रशमाव्याबाधसुखात्मिकाङ्क्षिणाः सुस्थितस्य सद्धर्मो	
तस्य किमौपम्यं स्यात् सदेवमनुजेऽपि लोकेऽस्मिन्	॥२३६॥
स्वर्गसुखानि परोक्षाण्यत्यन्तपरोक्षमेव मोक्षसुखम्।	
प्रत्यक्षं प्रशमसुखं न परवशं न य व्ययप्राप्तम्	॥२३७॥
निर्जितमदमदनानां वाक्कायमनोविकाररहितानाम्।	
विनिवृत्तराशानामिहैव मोक्षः सुविहितानाम्	॥२३८॥
शब्दाद्विषयपरिणाममनित्यं दुःखमेव य ज्ञात्वा।	
ज्ञात्वा य रागद्वेषात्मकानि दुःखानि संसारे	॥२३९॥

स्वशरीरेऽपि न रज्यति शत्रावपि न प्रदोषमुपयाति।	
रोगजराभयैरव्यथितो यः स नित्यसुधी	॥२४०॥
धर्मध्यानाभिरतस्त्रिदशविरतस्त्रिगुप्तिगुप्तात्मा।	
सुभमास्ते निर्द्वंद्वो जितेन्द्रियपरीषदकषायः	॥२४१॥
विषयसुभनिरत्मिलाषः प्रशमगुणगुणात्म्यलङ्कृतः साधुः।	
द्योतयति यथा न तथा सर्वाण्यादित्यतेजसि	॥२४२॥
(सम्यग्दृष्टिर्ज्ञानी विरतितपोबलयुतोऽप्यनुपशान्तः।	
तं न लभते गुणं यं प्रशमगुणमुपाश्रितो लभते)॥	
सम्यग्दृष्टिर्ज्ञानी विरतितपोध्यानभावनायोगैः।	
शालाङ्गसदस्त्राष्टादशकमयत्नेन साधयति	॥२४३॥
धर्माद्भूम्यादीन्द्रियसंज्ञात्म्यः करुणतश्च योगाख्या	
शीलाङ्गसदस्त्राष्टादशकस्यास्ति निष्पत्तिः	॥२४४॥
शीलाङ्गवस्य पारं गत्वा संविग्नसुगममार्गस्या	
धर्मध्यानमुपगतो वैराग्यं प्राप्नुयाद्योग्यम्	॥२४५॥
आज्ञाविययमपायविययं य सद्विधानयोगमुपसृत्या।	
तस्माद्विपाकविययमुपयाति संस्थानविययं य	॥२४६॥
आप्तवयनं प्रवयनं याज्ञाविययस्तदर्थनिर्णयनम्।	
आश्रवविकथागौरवपरीषदाद्यैरपायस्तु	॥२४७॥
अशुभशुभकर्मविपाकानुयिन्तनार्थो विपाकविययः स्यात्।	
द्रव्यक्षेत्राकृत्यनुगमनं संस्थानविययस्तु	॥२४८॥
जिनवरवयनगुणगुणं सञ्चिन्तयतो वधाद्यापायांश्च।	
कर्मविपाकान् विविधान् संस्थानविधीननेकांश्च	॥२४९॥
नित्योद्विग्नस्यैवं क्षमाप्रधानस्य निरत्मिमानस्य।	
धृतमायाकलिमलनिर्मलस्य जितसर्वतृष्णस्य	॥२५०॥
तुल्यारण्यकुलाकुलविकृतबन्धुजनशत्रुवर्गस्य।	
समवासीयन्दनकल्पनप्रदेहाद्विदेहस्य	॥२५१॥
आत्मारामस्य सतः समतृष्णमणिमुक्तलेष्टुकनकस्य।	
स्वाध्यायध्यानपरायणस्य दृढमप्रमत्तस्य	॥२५२॥
अध्यवसायविशुद्धेः प्रशस्तयोगैर्विशुद्धयमानस्य।	
यारित्रशुद्धिमत्र्यामवाप्य लेश्याविशुद्धिं य	॥२५३॥
तस्यापूर्वकरुणमथ घातिकर्मक्षयैकदेशात्थम्।	
ऋद्धिप्रवेकविभववदुपजातं जातलभद्रस्य	॥२५४॥
सातद्धिरसेष्वगुरुः प्राप्यद्विविभूतिमसुलभामन्यैः।	
सक्तः प्रशमरतिसुभे न लजति तस्यां मुनिः सङ्गम्	॥२५५॥
या सर्वसुरवरद्धिर्विस्मयनीयापि साऽनगारद्धेः।	
नार्धति सदस्रभागं कोटिशतसदस्रगुणितापि	॥२५६॥
तज्जयमवाप्य जितविघ्नरिपुर्भवशतसदस्रदुष्प्रापम्।	
यारित्रमथाप्यातं संप्राप्तस्तीर्थकृतुत्यम्	॥२५७॥
शुक्लध्यानाद्यद्भयमवाप्य कर्माष्टकप्रणेतारम्।	
संसारमूलबीजं मूलाद्भूमूलयति मोहम्	॥२५८॥

पूर्व करोत्यनन्तानुबन्धिनाम्नां क्षयं कषायाणाम्। मिथ्यात्वमोहगहनं क्षपयति सम्यक्त्वमिथ्यात्वम्	॥२५८॥
सम्यक्त्वमोहनीयं क्षपयत्यष्टावतः कषायांश्च। क्षपयति ततो नपुंसकवेदं स्त्रीवेदमथ तस्मात्	॥२५०॥
हास्यादि ततः षट्कं क्षपयति तस्माच्च पुरुषवेदमपि। संश्रवणानपि उवा प्राप्नोत्यथ वीतरागत्वम्	॥२५१॥
सर्वोद्घातितमोहो निहतकलेशो यथा हि सर्वज्ञः। त्वात्यनुपलक्ष्यराष्ट्रं शोन्मुक्तः पूर्णयन्द्र एव	॥२५२॥
सर्वेन्द्रैकराशीकृतसंदीप्तो ह्यनन्तगुणतेजः। ध्यानानलस्तपःप्रशमसंवरदविर्विवृद्धबलः	॥२५३॥
क्षपकश्रेणिमुपगतः स समर्थः सर्वकर्मिणां कर्म। क्षपयितुमेको यदि कर्मसङ्कमः स्यात्परकृतस्य	॥२५४॥
परकृतकर्मिणि यस्मान्नाकामति संकमो विभागो वा। तस्मात्सत्वानां कर्म यस्य यत्नेन तद्वेद्यम्	॥२५५॥
मस्तकसूयिविनाशात्तालस्य यथा ध्रुवो भवति नाशः। तद्वत्कर्मविनाशो हि मोहनीयक्षये नित्यम्	॥२५६॥
छन्नस्थवीतरागः कालं सोऽन्तर्मुहूर्तमथ भूत्वा। युगपद्विविधावरणान्तरायकर्मक्षयमवाप्य	॥२५७॥
शाश्वतमनन्तमनतिशयमनुपममनुत्तरं निरवशेषम्। संपूर्णमप्रतिहतं सम्प्राप्तः केवलं ज्ञानम्	॥२५८॥
कृत्स्ने लोकालोके व्यतीसाम्प्रतम्बविष्यतः कालान्। द्रव्यगुणपर्यायाणां ज्ञाता दृष्टा य सर्वार्थैः	॥२५९॥
क्षीणयतुष्कर्मांशो वेद्यायुर्नामगोत्रवेद्यिता। विहरति मुहूर्तकालं देशानां पूर्वकोटिं वा	॥२६०॥
तेनाभिन्नं यरमभवायुर्दुर्भेदमनपवर्तित्वात्। तदुपग्रहं य वेद्यं तत्तुल्ये नामगोत्रे य	॥२६१॥
यस्य पुनः केवलिनः कर्म भवत्यायुषोऽतिरिक्ततरम्। स समुद्घातं भगवानथ गच्छति तत्समीकर्तुम्	॥२६२॥
दृष्टं प्रथमे समये कपाटमथ योत्तरे तथा समये। मन्थानमथ तृतीये लोकव्यापि यतुर्थे तु	॥२६३॥
संहरति पञ्चमे त्वन्तराणि मन्थानमथ पुनः षष्ठे। सप्तमके तु कपाटं संहरति ततोऽष्टमे दृष्टम्	॥२६४॥
औदारिकप्रयोक्ता प्रथमाष्टमसमययोरसाविष्टः। मिश्रौदारिकयोक्ता सप्तमषष्ठद्वितीयेषु	॥२६५॥
कार्मणशरीरयोगी यतुर्थके पञ्चके तृतीये या समयत्रयेऽपि तस्मिन् भवत्यनाहारको नियमात्	॥२६६॥
स समुद्घातनिवृत्तोऽथ मनोवाक्काययोगवान् भगवान्। यतियोग्ययोगयोक्ता योगनिरोधं मुनिरुपैति	॥२६७॥
पर्येन्द्रियोऽथ संज्ञी यः पर्याप्तो जघन्ययोगी स्यात्। निरुद्धि मनोयोगं ततोऽप्यसंख्येयगुणहीनम्	॥२६८॥

द्विभन्द्रियसाधारणयोर्वागुच्छ्वासावधो जयति तद्भवत्।	
पनकस्य काययोगं जघन्यपर्याप्तस्याधः	॥२७८॥
सूक्ष्मक्रियमप्रतिपाती काययोगोप-योगतो (गस्ततो?) ध्यात्वा।	
विगतक्रियमनिवर्तित्वमुत्तरं ध्यायति परेषु	॥२८०॥
यरमभवे संस्थानं यादृग्यस्योच्छ्रयप्रमाणां या	
तस्मात्त्रिभागहीनावगाहसंस्थानपरिष्ठाः	॥२८१॥
सोऽथ मनोवागुच्छ्वासकाययोगक्रियार्थविनिवृत्तः।	
अपरिमितनिर्जरात्मा संसारमहार्णवोत्तीर्णः	॥२८२॥
ऋषद्गुह्यस्वाक्षरपञ्चकोटिगिरणमात्रतुल्यकालीयाम्।	
संयमवीर्याप्तबलः शैलेशीमेति गतलेश्यः	॥२८३॥
पूर्वरथितं य तस्यां समयश्रेण्यामथ प्रकृतिशेषम्।	
समये समये क्षपयत्यसंभ्यगुणमुत्तरोत्तरतः	॥२८४॥
यरमे समये संप्र्यातीतान्विनिहृत्य यरमकर्मशान्।	
क्षपयति युगपत् कृत्स्नं वेदायुर्नामगोत्रगणाम्	॥२८५॥
सर्वगतियोग्यसंसारमूलकरणानि सर्वभावीनि।	
औदारिकतैजसकर्मणानि सर्वात्मना त्यक्त्वा	॥२८६॥
द्वेष्टत्रयनिर्मुक्तः प्राप्यशुश्रेणिवीतिमस्पर्शाम्।	
समयेनैकेनाविग्रहेण गत्वोर्ध्वगतिमप्रतिघः	॥२८७॥
सिद्धिक्षेत्रे विमले जन्मजरामरणरोगनिर्मुक्तः।	
लोकान्नागतः सिध्यति साकारेषोपयोगेन	॥२८८॥
सादृक्मनन्तमनुपममव्याबाधसुखमुत्तमं प्राप्तः।	
केवलसम्यक्त्वज्ञानदर्शनात्मा भवति मुक्तः	॥२८९॥
मुक्तः सन्नाडभावाः स्वालक्षण्यात्स्वतोऽर्थसिद्धेश्च।	
भावान्तरसंक्रान्तेः सर्वज्ञाज्ञोपदेशाय	॥२९०॥
त्यक्त्वा शरीरबन्धनमिहैव कर्माष्टकक्षयं कृत्वा।	
न स तिष्ठत्यनिबन्धादनाश्रयादप्रयोगाय	॥२९१॥
नाधो गौरवविगमादशक्यत्वावाय्य गच्छति विमुक्तः।	
लोकान्तादपि न परं प्लवकं ध्रुवोपग्रहाभावात्	॥२९२॥
योगप्रयोगयोश्चाभावात्तिर्यग् न तस्य गतिरस्ति।	
सिद्धस्योर्ध्वं मुक्तस्यालोकान्ताद्गतिर्भवति	॥२९३॥
पूर्वप्रयोगसिद्धेर्बन्धच्छेदादसङ्गत्वावाय्या	
गतिपरिष्ठाभावाय्य तथा सिद्धस्योर्ध्वं गतिः सिद्धा	॥२९४॥
द्वेष्टमनोवृत्तिभ्यां भवतः शारीरमानसे दुःखे।	
तदभावात्तदभावे सिद्धं सिद्धस्य सिद्धिसुखम्	॥२९५॥
यस्तु यतिर्घटमानः सम्यक्त्वज्ञानशीलसंपन्नः।	
वीर्यमनिगूढमानः शक्त्युनुरुपं प्रयत्नेन	॥२९६॥
संलननायुर्बलकालवीर्यसंपत्समाधिवैकल्यात्।	
कर्मातिगौरवाद्भा स्वार्थमकृत्वोपरममेति	॥२९७॥
सौधर्मादिष्वन्यतमकेषु सर्वार्थसिद्धियरमेषु।	
स भवति देवो वैमानिको महर्द्धिद्युतिवपुष्कः	॥२९८॥

ज्ञानाय भवतु

तत्र सुरलोकसौभ्यं चिरमनुभूय स्थितिक्षयात्तस्मात्।	
पुनरपि मनुष्यलोके गुणवत्सु मनुष्यसंघेषु	॥२८८॥
जन्म समवाप्य कुलबन्धुविभववरुपबलबुद्धिसंपन्नः।	
श्रद्धासम्यक्त्वज्ञानसंवरतपोबलसमग्रः	॥३००॥
पूर्वोक्तभावनाभावितान्तरात्मा विधूतसंसारः।	
सेत्स्यति ततः परं वा स्वर्गान्तरितस्त्रिभुवत्वात्	॥३०१॥
यश्च्येह जिनवरमते गृहाश्रमी निश्च्यतः सुविदितार्थः।	
दर्शनशीलव्रतभावनाभिरभिरञ्जितमनस्कः	॥३०२॥
स्थूलवधानृतयौर्यपरस्त्रीरत्यरतिवर्जितः सततम्।	
द्विग्नतमिह देशावकाशिकमनर्थविरतिं य	॥३०३॥
सामायिकं य कृत्वा पौषधमुपभोगपारिमाण्यं या	
न्यायागतं य कल्प्यं विधिवत्पात्रेषु विनियोज्यम्	॥३०४॥
यैत्यायतनप्रस्थापनानि य कृत्वा शक्तितः प्रयतः।	
पूजाश्रय गन्धमाल्याधिवासपधूप्रदीपाद्याः	॥३०५॥
प्रशमरतिनित्यतृषितो जिनगुरुसाधुजनवन्दनाभिरतः।	
संलेभनां य काले योगेनाराध्य सुविशुद्धाम्	॥३०६॥
प्राप्तः कल्पेष्विन्द्रत्वं वा सामानिकत्वमन्यद्भवा।	
स्थानमुद्धारं तत्रानुभूय य सुभं तदनुरूपम्	॥३०७॥
नरलोकमेत्य सर्वगुणसंपदं दुर्लभां पुनर्लब्ध्वा।	
शुद्धः स सिद्धिमेष्यति त्वाष्टकाव्यन्तरे नियमात्	॥३०८॥
धृत्येवं प्रशमरतेः इलमिह स्वर्गापवर्गयोश्च शुभम्।	
संप्राप्यतेऽनगारैरगारिभिश्चोत्तरगुणाद्व्यैः	॥३०९॥
जिनशासनार्णवादाकृष्टां धर्मकथिकाभिमां श्रुत्वा।	
रत्नाकरादिव जरत्कपर्दिकामुद्धृतां त्कन्या	॥३१०॥
सद्विभर्गुणदोषज्ञैर्दोषानुत्सृज्य गुणलवा ग्राह्या।	
सर्वात्मना य सततं प्रशमसुभार्यैव यतितव्यम्	॥३११॥
यस्यासमंजसमिह छन्दःशब्दसमयार्थतो (मया?) उभिलितम्।	
पुत्रापराधवन्ममर्षयितव्यं बुधैः सर्वम्	॥३१२॥
सर्वसुभमूलबीजं सर्वार्थविनिश्चयप्रकाशकरम्।	
सर्वगुणसिद्धिसाधनधनमर्हच्छासनं जयति	॥३१३॥

सर्वे ज्ञानाय भवतु